

Francesco Adornato, *La sicurezza alimentare tra primato della tecnica e crisi del diritto* (Bezpieczeństwo żywności pomiędzy prymatem techniki a kryzysem prawa), RDA 2012, z. 3, s. 405-414.

Artykuł rozpoczyna się od przywołania twierdzenia Mikołaja Kopernika, według którego nie istnieje jedyne centrum wszystkich ciał i sfer niebieskich. Autor odnosi je do realiów, w których Urząd Europejski ds. Bezpieczeństwa Żywności wpisuje się w kalejdoskop sytuacji, prawo zaś ulega różnym transpozycjom, które mogą ułożyć się w konfigurację pluralizmu, który Autor określa jako „pluralismo ordinato”. W podsumowaniu Autor stwierdza, że prawo unijne uwzględnia aspekty ekonomiczne życia jednostki i ogółu społeczeństwa, ale nie wyczerpuje się w regulacji krajowej. Regulacja unijna stanowi wręcz minimum, na bazie którego możliwe jest zarządzanie złożoną strukturą rozwiązań. Chodzi o nowe zjawisko, które nazywane jest „centralità codicistica”, i normy międzynarodowe oparte na globalnych modelach kontraktowych.

Nertila Kuraj, *Troppo piccole per preoccuparsene? Le applicazioni delle nanotecnologie in ambito alimentare nella normativa europea* (Zbyt małe, by się martwić? Zastosowanie nanotechnologii w sektorze żywności w świetle regulacji europejskiej), RDA 2012, z. 3, s. 514-543.

Przedmiotem artykułu jest problematyka zastosowania nanotechnologii w produkcji żywności. Tytuł wskazuje na istotę problemu. Nanotechnologia bowiem zajmuje się drobnymi cząsteczkami, które z racji swej wielkości skłoniły do sformułowania pytania zawartego w tytule artykułu. Czy jednak wielkość tych cząsteczek może skłonić do zignorowania skutków w sferze bezpieczeństwa żywności, w tym dodatków do żywności?

Regulacja unijna dotyczy takich kategorii, jak choćby „novel foods”, która nie w każdym przypadku wydaje się właściwa do sklasyfikowania nowych postaci metod, czy sposobów produkcji. Autorka dostrzega potrzebę modyfikacji regulacji dotyczącej właśnie *novel foods*, jednak podkreśla także, że w prawie europejskim należy zauważyć postęp w podejściu ustawodawcy do uregulowania zastosowania nanotechnologii. Chodzi zwłaszcza o obowiązujące od niedawna przepisy dotyczące dodatków do żywności, czy rozporządzenie nr 10/2011.

Silvia Bolognini, *La carenza idrica nella politica agricola comunitaria* (Niedobór wody we Wspólnej Polityce Rolnej), RDA 2012, z. 3, s. 415-456.

Autorka podjęła rozważania w ważnej dla Unii Europejskiej kwestii rodzącej pytania, na które Wspólna Polityka Rolna poszukuje odpowiedzi. Jak zapewnić właściwą, zrównoważoną gospodarkę ziemią (uprawami) odpowiadającą zasobom wodnym,

tak by nie naruszyć, a wręcz przywrócić równowagę? Aktualnie polityka rynkowa nie jest w stanie znaleźć rozwiązań problemu właściwego uregulowania gospodarki wodnej. Obecnie odpowiednie rozwiązania dotyczą korzystania z ziemi i terytorium. Warunkiem zrównoważonej uprawy ziemi w Europie jest, by wszystkie rodzaje produkcji, w tym produkcja biomasy i działania z nimi powiązane, uwzględniały lokalne możliwości gospodarowania zasobami wodnymi. Ustawodawca winien mocniej akcentować w rozwiązaniach prawnych wagę produkcji pierwotnej i wprowadzać wspierające ją rozwiązania.

Luigi Costato, *Il regolamento n. 1151/2012 del Parlamento europeo e del Consiglio sui regimi di qualità dei prodotti agricoli e alimentari* (Rozporządzenie nr 1151/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające systemy jakości produktów rolnych i żywnościowych), RDA 2012, z. 4, s. 648- 667.

Autor porusza problematykę jakości produktów rolnych i żywnościowych w związku z wejściem w życie rozporządzenia nr 1151/2012. Nowe rozwiązania prawne są doprecyzowaniem poprzednich regulacji (uchylonych rozporządzeń nr 509/2006 i 510/2006). Obok dotychczas znanych prawu kategorii – oznaczeń i nazw produktów, pojawiają się nowe możliwości, tj. stosowanie określeń fakultatywnych, takich jak produkt górski, a w przyszłości – produkt wyspiarski. Rozważania odwołują się także do zmian prawnych w zakresie wspólnej organizacji rynków. Chodzi o rozporządzenie nr 261/2012 zmieniające rozporządzenie nr 1234/2007, którego rozwiązania (art. 126) wzmacniają sferę negocjacyjną organizacji producentów mleka w relacjach z przetwórcami tego produktu w zakresie cen, warunków umów itp. Państwa członkowskie mogą ustanowić na czas określony rozwiązania wspierające produkty – sery z chronionymi oznaczeniami geograficznymi lub chronionymi nazwami pochodzenia.

Vito Rubino, *La responsabilità degli operatori del settore alimentare per violazione degli obblighi informative del consumatore dopo il regolamento (UE) n. 1169/2011* (Odpowiedzialność podmiotów działających na rynku spożywczym na skutek naruszenia obowiązków informacyjnych wobec konsumentów po wejściu w życie rozporządzenia 1169/2011), RDA 2012, z. 4, s. 668-679.

Przedmiotem rozważań jest problematyka odpowiedzialności podmiotów działających na rynku spożywczym w związku z naruszeniem przepisów dotyczących obowiązków informacyjnych w świetle dyrektywy nr 2000/13/CE oraz po wejściu w życie rozporządzenia nr 1169/2011, w tym art. 8 tego rozporządzenia. Nie ulega wątpliwości, że prawo konsumentów do informacji od lat znajduje się w centrum uwagi Unii Europejskiej. Przede wszystkim informacja jest elementem polityki ochrony konsumentów na podstawie art. 169 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

W szczególności art. 8 wspomnianego rozporządzenia precyzuje zakres odpowiedzialności podmiotów trzecich, które łączą cywilnoprawne relacje z podmiotami działającymi na rynku spożywczym. Chodzi zwłaszcza o tzw. prywatne etykiety (*private label*) i odpowiedzialność podmiotów znakujących produkty za spełnienie wymogów prawnych. Dlatego art. 8 rozporządzenia nr 1169/2011 staje się podstawą prawną umożliwiającą dochodzenie roszczeń cywilnych od tych podmiotów.

Luigi Costato, *L'agricoltura cenerentola d'Europa* (Rolnictwo – kopciuszek Europy), RDA 2013, z. 2, s. 213-226.

Artykuł ma formę refleksji Autora nad istotą rolnictwa – produkcją rolną. Autor powraca do reform Wspólnej Polityki Rolnej, na tle których wskazuje, że instytucja *decoupling* jest wręcz „niemoralna”. W szczególności udzielanie wsparcia temu, kto nic nie uprawia, miało usprawiedliwić stopniowe porzucenie wsparcia dla rolnictwa. Skutkiem tego było zjawisko *food insecurity*, powiązane z podwyżkami cen żywności. Nadto dostrzec trzeba konsekwencje zakupu milionów hektarów ziemi przez niektóre państwa, np. Chiny czy Norwegię w Afryce. Oprócz form dystrybucji żywności na świecie, które wymagają znaczącej poprawy, kwestią fundamentalną zdaniem Autora jest, by produkować więcej. Oczywiście zwiększenie produkcji nie może odbywać się kosztem szkód dla natury. Rolnictwo europejskie powinno przestać być „kopciuszkim” wspólnotowych polityk i pełnić rolę fundamentalną, w przeciwnym razie bowiem w przyszłości będzie musiało się zmierzyć z problemem *food security* i ponownie – z koniecznością zapewnienia rolnikom dochodów.

Laura Salvi, *Processi decisionali e partecipazione pubblica tra innovazioni e „controversie” tecnologie. La regolazione delle biotecnologie agro-alimentari nella UE* (Procesy decyzyjne i udział społeczny pomiędzy innowacjami i kontrowersyjnymi technologiami. Regulacja biotechnologii rolno-żywnościowych w Unii Europejskiej), RDA 2013, z. 2, s. 227-266.

Przedmiotem rozważań Autorki jest wpływ innowacji naukowo-technicznych na decyzje polityczne oraz procesy podejmowania decyzji opartych na podstawach naukowych. Nauka i technika już od długiego czasu oddziałują na sferę decyzyjną w Unii Europejskiej, co związane jest ściśle z zarządzaniem ryzykiem. Artykuł odwołuje się do regulacji biotechnologii w sektorze rolno-spożywczym – do rozporządzeń nr 1829/2003 i 1830/2003 oraz 1946/2003. Przede wszystkim udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym sprowadza się do dostępu do informacji oraz przejrzystości działań. Prawo do wyrażania opinii, otwartego dialogu i wymiany stanowisk określa Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W podsumowaniu Autorka wskazuje, że analizowane procesy mają więcej elementów technokracji niż demokracji.

Vito Rubino, *Le indicazioni sulla salute nell'etichettatura degli alimenti fra orientamenti della corte di giustizia UE e prime disposizioni applicative: siamo ancoa a metà del guado?* (Oświadczenia zdrowotne w etykietowaniu żywności między rozstrzygnięciami Trybunału Sprawiedliwości UE i pierwszymi zastosowaniami: Czy jesteśmy w połowie drogi?), RDA 2013, z. 2, s. 319- 332.

Artykuł porusza problematykę ochrony zdrowia konsumentów w zakresie znakowania żywności. Przedmiot rozważań koncentruje się na skutkach stosowania regulacji rozporządzenia nr 432/2012. Trudności w stosowaniu przepisów sprawia interpretacja definicji oświadczeń zdrowotnych określonej w rozporządzeniu nr 1924/2006. Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu wydanym w sprawie C-544/10 *Deutsches Weintor eG c. Land Rheinland-Pfalz* z 6 września 2012 r. potwierdził szerokie ramy interpretacyjne przepisów rozporządzenia nr 1924/2006. Oświadczenia zdrowotne na podstawie wspomnianego rozporządzenia muszą opierać się na związku składników żywności ze zdrowiem. Autor podkreśla, że wymieniona regulacja określa nowe granice dla producentów żywności i nakłada na nich obowiązki prowadzenia kosztownych badań dotyczących efektów fizjologicznych stwierdzonych naukowo.

Opracowanie: KATARZYNA LEŚKIEWICZ